

7.2.2011

VAPO OY
Lintunevan perhosselvitys, Teuva

Vapo Oy, Teuvan Lintunevan perhoselvitys**Sisältö**

1	JOHDANTO	2
2	ALUEET JA MENETELMÄT	2
3	TULOKSET	5
4	JOHTOPÄÄTÖKSET	8
5	KIRJALLISUUTTA	9

Liite 1 Lintunevalla havaittu perhoslajisto

Pohjakartta-aineisto © Maanmittauslaitos lupanro 48/MML/10

Pöyry Finland Oy

Mika Welling, FM

Juha Parviainen, FM

Jari Venetvaara, FL (Biologitoimisto Venetvaara Ky)

Raportointi

Raportointi

Maastotyöt, raportointi

Yhteystiedot

PL 20, Tutkijantie 2 A

90571 Oulu

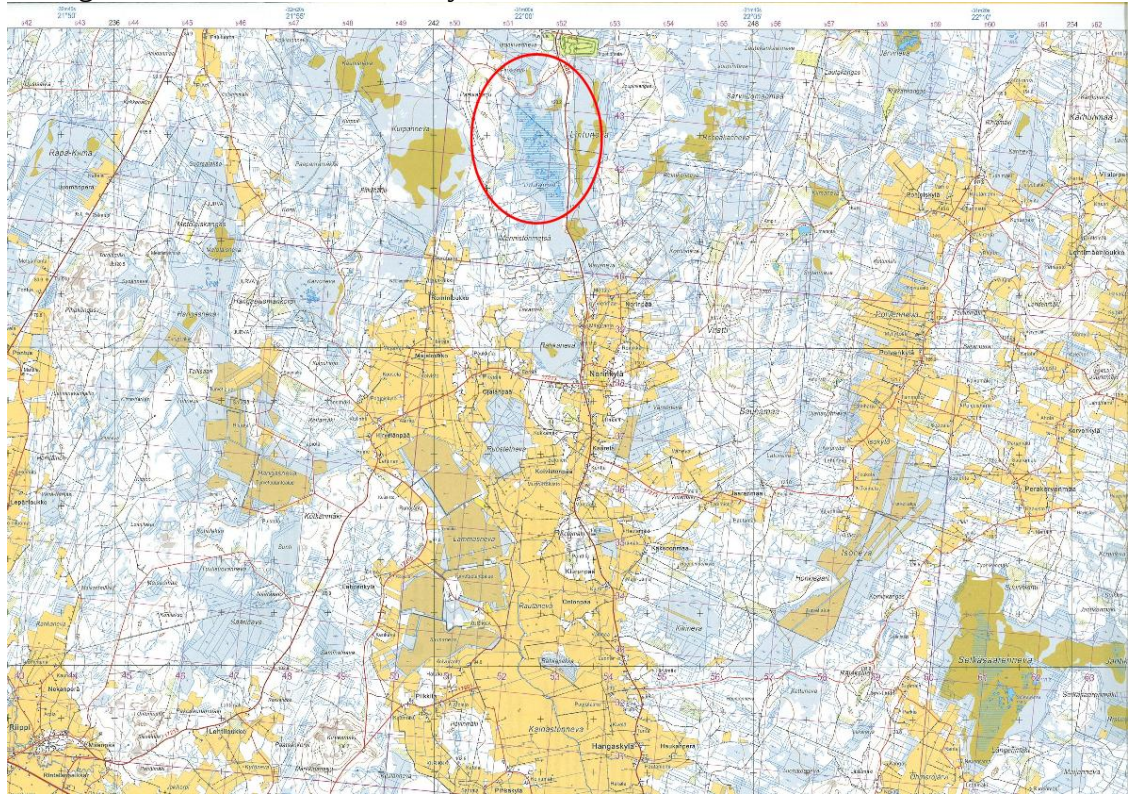
puh. 010 33280

sähköposti etunimi.sukunimi@poyry.com

Kansikuva: Lintunevan monipuolisinta ja arvokkainta perhosaluetta, jossa lentelivät mm. muurainhopeatäplä, rämekylmänperhonen, suomaayökkönen, saraikkoniittyperhonen, suohopeatäplä ja rämehopeatäplä sekä metsäpohjamittari.

1 JOHDANTO

Työn tarkoituksena oli selvittää Teuvan Lintunevalle suunnitellun turvetuotantoalueen perhosarvoa. Selvityskohteena olivat suon luonnontilaisimmat osat. Maastotyöstä vastasi Biologitoimisto Jari Venetvaara Ky.

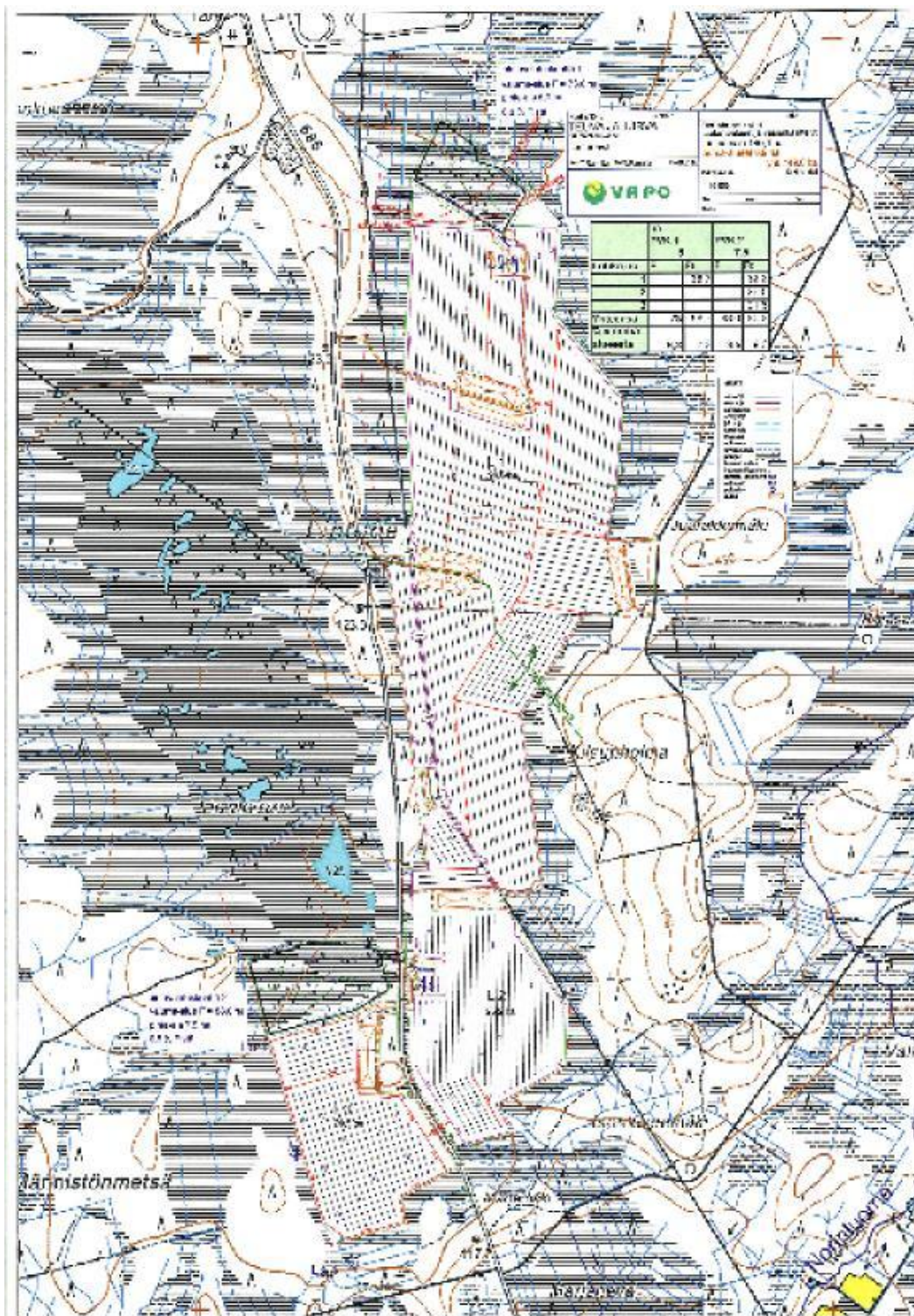

Kuva 1. Lintunevan sijainti Teuvalla, Teuvan Norinkylän ja Kurikan Jurvan välissä, Vaasantien varressa. Tutkimusalue sijaitsi Vaasantien itäpuolella.

2 ALUEET JA MENETELMÄT

Lintuneva sijaitsee Vaasantien varressa Teuvalla ja Kurikassa. Teuvan Norinkylästä matkaa on n. 5 km ja Kurikan Jurvasta n. 10 km. Lintunevan turvetuotantoon suunnitellun alueen pinta-ala on 134 ha.

Perhosia kerättiin suolla ajalla 21.5.-14.8.2011 yhteensä seitsemän (7) eri kertaa, jotta suon perhoslajistosta saatiin riittävän kattava käsitys. Maastotyöstä ja raportista vastasi FM Jari Venetvaara. Selvitysajankohtina sää oli perhosten keräilylle sopiva eli pääosin poutainen, sateeton ja lämmin.

Kuva 2. Karttaan on merkitty Lintunevan suunnittelualue.

Lintunevalla kerättiin perhosia 21.5., 5.6., 14.-15.6., 22.-23.6., 8.-9.7., 24.7. ja 13.-14.8. haavilla päivällä ja yöllä, lisäksi pidettiin kolmea syöttirysää ajalla 5.6.-22.6. ja yhtä syöttirysää ajalla 23.6.-13.8. Lisäksi valorysää pidettiin 14.6., 22.6., 8.7. ja 13.8. Suoalueet kuljettiin jalan läpi kartoitusmenetelmällä, lumikengillä kävelemällä. Perhosten keräily keskitettiin kuitenkin ojittamattomille suon osille sekä oletettavasti parhaille perhosten elinalueille. Keräilyä tehtiin viikon parin välein keväällä ja kesällä

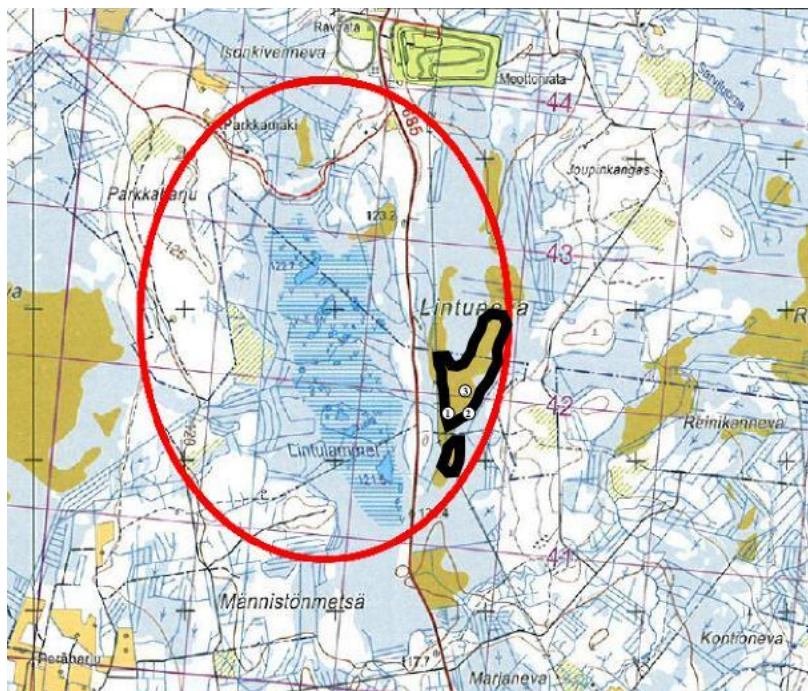
vuorokauden eri aikoina, jotta havaintoja saatiin eri aikoina kesää ja eri vuorokauden aikoina lentävistä lajeista.

Työssä keskityttiin suolla elävään makroperhoslajistoon sekä mikroperhosista pussikkaisiin ja vihersiipiin. Kyseisten lajiryhmien avulla voidaan arvioida luotettavasti suon merkitystä perhoslajiston kannalta ja selvittää mahdollisten uhanalisten perhoslajien esiintyminen selvitysalueella.

Perhosia havainnoitiin ensisijaisesti näköhavainnolla (aikuinen tai toukka). Mikäli varmuutta lajista ei voitu tehdä ilman kiinniottoa, kerättiin perhosia perhossaavilla, perhossyöteillä sekä perhosten toukkia keräämällä mm. lyöntihaavilla pääasiassa varvikoista. Perhosia kerättiin siihen soveltuvissa sääoloissa ja lämpötiloissa huomioiden kesän eteneminen.

Pyyntialueet merkittiin karttapohjalle. Saatu perhosaineisto määritettiin pääasiassa heti seuraavana päivänä maastosta palattua. Ellei määrittelyä voitu tehdä heti, aineisto pakastettiin ja määritettiin myöhemmin. Raportissa keskitytään suon perhosarvon kannalta tärkeimpiin lajeihin ja arvioidaan suon merkitys ja arvo perhossuona paikallisesti ja alueellisesti. Arvioinnissa on käytetty kirjoittajan tietämyksen lisäksi yleisesti saatavilla olevia perhosten levinneisyystietoja Pohjanmaalta.

Olemassa olevat tiedot eri lajien perusbiologiasta ja elinympäristövaatimuksista perustuvat kokemuseräisen tiedon ohella kirjallisuustietoihin, jotka on mainittu raportin kirjallisuusviitteiden yhteydessä.

Kuva 3. Lintunevan arvokkaimmat perhosalueet mustalla rajauksella, valkoiset pallot osoittavat syöttirysien paikat.

3 TULOKSET

Perhoshavainnot on esitetty liitteessä 1. Havaintoja saatiin kaikkiaan 52 eri perhoslajista, joista 16 on varsinaisia suolajeja. Lintunevalta löydettiin kolme uhanalaisuusluokituksessa (2010) silmälläpidettäväksi arvioitua lajia: suolaji *Boloria freija*, muurainhopeatäplä (NT, *silmälläpidettävä*), suolaji *Oeneis jutta*, rämekylmänperhonen (NT) ja *Entephria caesiata*, metsäpohjamittari (NT). Silmälläpidettävät lajit eivät täytä vaarantuneiden (VU) lajien kriteerejä, eivätkä näin ollen kuulu varsinaisesti uhanalaisiin lajeihin.

Muurainhopeatäplä, *Boloria freija*

Muurainhopeatäplä on hävinnyt soiden ojitusten vuoksi laajoilta alueilta varsinkin eteläisemmästä Suomesta. Linjan Oulu-Taivalkoski eteläpuolella laji on paikoittainen ja harvinainen. Tätä pohjoisempaa se on jokseenkin yleinen ojittamattomilla soilla ja tunturimaastossa. Rämehopeatäplä lentee rämeillä ja Lapissa myös tunturikoivuvyöhykkeen soistuneilla kohdilla. Toukan ravintokasveja ovat muurain ja juolukka. Lintunevalta saatiin 21.5. yli 10 varmaa havaintoa lajista, joista kiinni otettiin 4 yksilöä. Tarkastetut yksilöt olivat vielä melko hyväkuntoisen näköisiä, vaikka laji aloittaa lentonsa keskimäärin jo toukokuun puolivälin tienoilla.

Kuva 4. Muurainhopeatäplän runsainta esiintymisaluetta Lintunevalla.

Rämekylmänperhonen, *Oeneis jutta*

Rämekylmänperhonen esiintyy Ahvenenmaata ja pohjoisinta Lappia lukuunottamatta koko maassa. Se on harvinainen Lounais-Suomessa ja linjan Oulu-Puolanka-Kuhmo pohjoispuolella. Laji on taantunut maassamme voimakkaasti soiden ojitusten vuoksi. Erityisesti harvinaistumista on tapahtunut Etelä-Karjalassa, Etelä-Hämeessä sekä Etelä- ja Pohjois-Savossa. Perhonen elää ainoastaan rämesoilla, suosien mäntyjä kasvavia osia,

usein suon reuna-alueita ja suolampien rantoja. Toukan ravintokasveja ovat suolla kasvavat sarat sekä tupasvilla. Rämekylmänperhosen kehitys on kaksivuotinen ja laji on aikuisena runsaimmillaan parillisina vuosina. Lintunevalla saatiin ajalla 5.6. - 23.6. yhteensä yli 20 havaintoa lajista.

Kuva 5. Rämekylmänperhosen elinympäristöä Lintunevalla, jossa myös hopeatäplät viihtyvät.

Metsäpohjamittari, *Entephria caesiata*

Koko maassa tavattava laji, joka on runsaimmillaan pohjoisessa, etelämpänä paikoittainen ja vähälukuinen. Metsäpohjamittarin parasta elinympäristöä ovat mustikkatyyppin kuusimetsät, korpisuot ja rämesuot. Toukka elää mustikalla ja juolukalla. Laji on taantunut ja harvinaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana lajille sopivien elinympäristöjen hakkuiden tai niiden häviämisen seurauksena. Lintunevalta saatiin 8.7. yksi yksilö valorysällä.

Muu huomionarvoinen lajisto

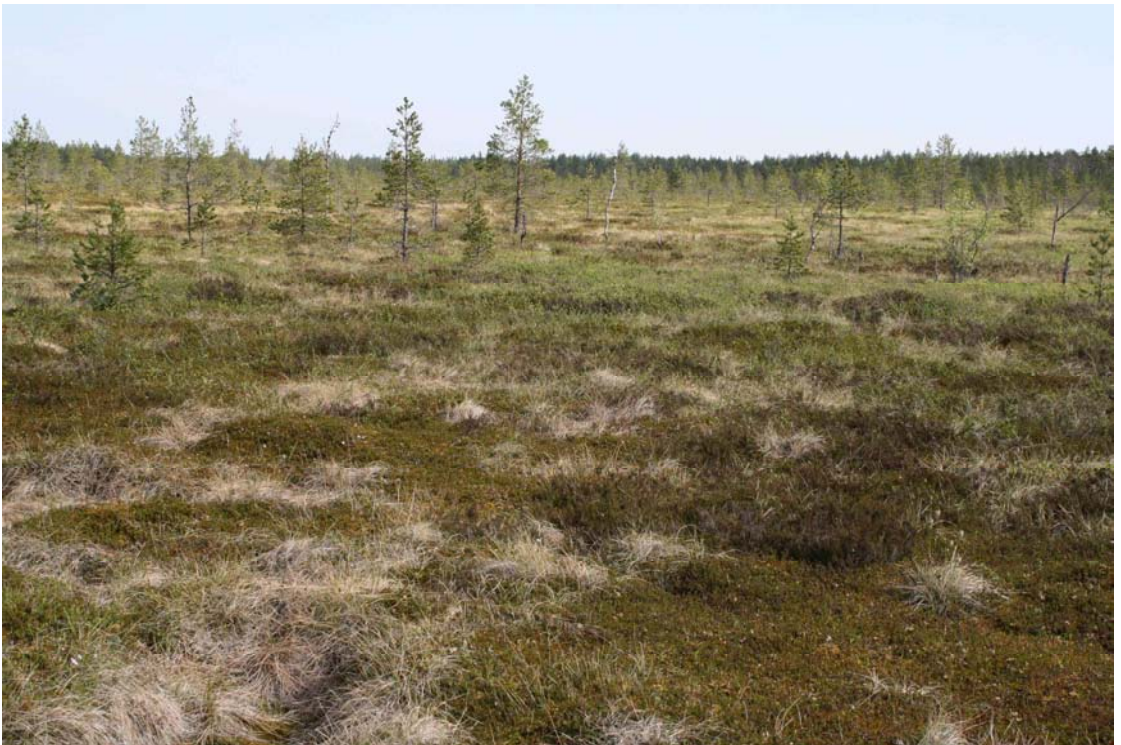
Suomaayökkönen (*Eugraphe subrosea*) on jokseenkin harvinainen suolaji Etelä-Suomessa, mutta harvinainen Kokkolan korkeudella, pohjoisin löydetty esiintymä on Oulun korkeudelta. Suomaayökkönen lentää rämeillä ja korvissa. Lajin toukan ravintokasvit ovat juolukka, kanerva ja vaivaiskoivu. Heinäkuun laji. Lintunevalta saatiin ajalla 24.7.-13.8. yhteensä 6 yksilöä yhdellä syöttirysällä.

Saraikkoniittyperhonen (*Coenonympha tullia*) on melko harvinainen suolaji, jota esiintyi jokin verran paikallisesti avonaisemmilla saraa kasvavilla suon kohdilla.

Suohopeatäplä, *Boloria aquilonaris*, on jokseenkin harvinainen suolaji, jota voi olla paikallisesti runsaana. Lintunevalla laji oli paikoin melko runsas.

Kuva 6. Saraikkoniittyperhonen oli täällä Lintunevan lyhytkorsisaraisilla nevan kohdilla melko tavallinen vastaan lentäjä.

Kuva 7. Korkeuskäyrin ylempänä avosuolla olevaa varvikkoa, jossa paljon vaivaiskoivua, monen suolajin ravintokasvia. Varsinkin hopeatäpliä lenteli täällä alueella.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET

Lintuneva on paikallisesti merkittävä perhosten esiintymisalue ja elinympäristö. Sen lajisto on monipuolinen, vaikka monia suolajeja sieltä ei löytynytäkään. Mm. eräät kehrääjät ja villajalat puuttuivat sen havaitusta lajistosta. Toisaalta yöt olivat pääsääntöisesti hyvin kylmiä vielä touko- kesäkuussa, jolloin niillä olisi ollut lentoaika. Samaten heinäkuussa kesän poikkeukselliset helteet ja kuivuus korostivat öiden kylmyyttä.

Muurainhopeatäplän, rämekylmänperhosen, suomaayökkösen ja saraikkoniittyperhosen esiintyminen suolla kuvastaa hyvin suon perhosarvoa, sillä ne kaikki ovat herkkiä ojitusten aiheuttamille muutoksille suon pienilmastossa - muurainhopeatäplä ja suomaayökkönen ovat erityisen herkkiä suon ojitusvaikutuksille. Voidaan sanoa, että varsinkin muurainhopeatäplän, mutta myös muiden em. lajien löytyminen ja niiden pienikin paikallinen esiintyminen tekee Lintunevasta hyvän perhossuon.

Runsaimmat muut vaateliaat suolajit päiväperhosista olivat suohopeatäplä ja rämehopeatäplä. Muurainhopeatäplä lenteli avonaisten alueiden harvapuustoisissa rämeiden reunamilla. Saraniittyperhonen oli suon avonaisilla alueilla yleinen saraikoissa. Rämekylmänperhosta esiintyi koko ojittamattoman puustoisin suon alueella ja suohopeatäplä oli suon harvapuustoisissa vetisimmissä osissa runsas. Myös nämä asiat kertovat omalta osaltaan Lintunevan hyvästä perhosarvosta.

Lintunevan perhosarvo on erinomainen. Suon hieman sirpaleisesta ojittamattomasta pinta-alasta sillä on parempia ja huonompia perhosalueita. Etelä-Pohjanmaa on koko Suomen suoperhoslajiston ydinaluetta. Siellä on monien suolajien viimeiset esiintymispaikat, joita ei ole vielä ojitettu (Babtria 2/2010).

Baptia, Vol. 35, 2010 nr 2. s. 58-59. Suomen Perhostutkijain Seura ry

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. 2010: Suomen lajien uhanalaisuus. - Punainen kirja 2010. Edita.

Suomen Perhostutkijain Seura ry: Kirjasarja Suomen Perhoset:

-Mikkola, K., Jalas, I., 1977: yökköset 1, Otava

-Mikkola, K., Jalas, I., 1979: yökköset 2, Otava

-Mikkola, K., Jalas, I., Peltonen, O., 1985: mittarit 1, Suomen Perhostutkijain Seura

-Mikkola, K., Jalas, I., Peltonen, O., 1989: mittarit 2, Recallmed

-Marttila, O., Haahtela, T., Aarnio, H., Ojalainen, P., 1990: Suomen päiväperhoset, Kirjayhtymä

-Marttila, O., Saarinen, K., Haahtela, T. ja Pajari, M. 1996: Suomen kiitäjät ja kehrääjät, Kirjayhtymä

Teuva, Lintuneva 2010																
Selite: * = suolaji, **= ojitukselle																
erityisen herkkä suolaji, H=																
harvinainen, NT=silmällä pidettävä.																
	Haavi 14.8.	Valorysä 13.8.	Syöttiysä 24.7.-13.8.	Haavi 24.7.	Syöttiysä 9.-23.7.	Haavi 9.7.	Syöti ja valorysä 8.7.	Syöttiysä 23.6.-7.7.	Haavi 23.6.	Syöti, valorysä, haavi 22.6.	Syöttiysä 15.21.6.	Haavi 15.6.	Valorysä 14.6.	Syöttiysä 5.-14.6.	Haavi 5.6.	Haavi 21.5.
Acronicta auricoma , silmäiltayökkönen								1			1			12		
Acronicta menyanthidis , suoiltayökkönen*							1	1		3	8			7		
Acronicta rumicis , pilkkuiltayökkönen											1					
Alcis repandatus , aaltoharmomittari																
Anarta cordigera , herttakangasyökkönen*															>5	>5
Artogeia napi , lanttuperhonen															2	
Blepharita adusta , suvuskoyökkönen					1								1			
Boloria aquilonaris , suohopeatäplä*						3			>5							
Boloria eunomia , rämehopeatäplä*								5								
Boloria euphrosyne , pursuhopeatäplä								3						2		
Boloria freija , muurainhopeatäplä**H, NT															4	
Brenthis ino , angervohopeatäplä						2										
Cabera exanthemata , pajuvalkomittari					1				1							
Callistege mi , piirtoyökkönen*									1							
Callophrys rubi , kangasperho												>30			>30	>30
Carsia sororiata , rämeokamittari*						>20										
Celaena haworthii , mustaluhtayökkönen*																
Celastrina argiolus , paatsamamittari															>5	>5
Chlorissa viridata , kanervamittari*														1		
Chloroclysta latefasciata , laikkuvarpumittari																
Clossiana selene , niittyhopeatäplä																
Coenonympha tullia , saraikkoniittyperhonen*									4							
Colias palaeno , suokeltaperhonen*									3		>5					
Cybosia mesomella , koisasiipi*					1											
Diacrisia sannio , karhusiilikäs						1										
Diarsia dahlii , elomaayökkönen																
Diarsia mendica , suvimaayökkönen					1											
Diarsia rubi , kosteikkomaayökkönen																
Ectropis crebuscularia , täpläharmomittari							3									
Ematurca atomaria , ruostemittari										>20		>50			>50	>30
Entephria caesiata , metsäpohjanmittari NT						1										
Eugraphe subrosea , suomaayökkönen**																
Eulithis testata , elomittari					1											
Eupithecia exiquata , pihlajapikkumittari								1								

[illegible]